

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 19 lutego 2002 r.

35439

RPO/397015/02/X/TS

Pan
Krzysztof Janik
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Szanowny Panie Ministrze,

Docierają do mnie sygnały, że program komputerowy wykorzystywany przy wytwarzaniu nowych dowodów osobistych nie identyfikuje liter nie występujących w polskim alfabecie (np. "ä"), co uniemożliwia wpisywanie w tych dokumentach obco brzmiących nazwisk. Skutkiem tego, niektórzy obywatele noszący niepolskie nazwiska, nie mogą otrzymać dowodów osobistych. Znany jest mi przypadek dwojga młodych ludzi z Krakowa noszących niemieckie nazwiska, którzy od czerwca ubiegłego roku bezskutecznie starają się o uzyskanie dowodu osobistego.

Sytuacja taka jest niedopuszczalna w demokratycznym państwie prawnym, w szczególności zważywszy, że art. 34 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 87, poz. 960), nakłada na osoby, które ukończyły 18 rok życia, obowiązek posiadania dowodu osobistego, a niewywiązanie się z tego obowiązku jest wykroczeniem zagrożonym karą ograniczenia wolności albo karą grzywny (art. 55 powołanej ustawy). Należy również mieć na uwadze, że dowód osobisty jest podstawowym dokumentem stwierdzającym tożsamość osoby, który jest niezbędny do załatwienia wielu spraw i pozbawienie obywatela możliwości uzyskania tego dokumentu automatycznie ogranicza jego prawa w różnych dziedzinach życia społecznego, gospodarczego i politycznego (np. utrudnia lub uniemożliwia zawieranie umów cywilno-prawnych, realizację praw wyborczych, uzyskanie paszportu itd.).

Wiem, że podniesiony przeze mnie problem jest znany w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. Ze skarg kierowanych do mnie przez obywateli wynika

bowiem, że w lipcu 2001 r. Departament Rozwoju Informatyki i Systemu Rejestrów Państwowych MSWiA zwrócił się do wykonawcy systemu wydawania dowodów osobistych o dokonanie zmian w oprogramowaniu, które umożliwiłyby drukowanie w dokumentach tożsamości liter występujących w alfabetach obcych. Mój niepokój budzi jednak fakt, że mimo upływu 6 miesięcy od wspomnianego wystąpienia, system wydawania dowodów osobistych w dalszym ciągu nie jest w stanie wyprodukować dokumentów tożsamości, zawierających nazwiska o niepolskiej pisowni.

W przedmiotowej sprawie zwracałem się już do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, prosząc o wyjaśnienie przyczyn, które przez tak długi czas nie pozwalają rozwiązać problemu wytwarzania dowodów osobistych dla osób noszących niepolskie nazwiska. Niestety, odpowiedź jaką otrzymałem od Dyrektora Departamentu Rozwoju Informatyki i Systemu Rejestrów Państwowych nie zawiera żadnych informacji na ten temat poza potwierdzeniem faktu, iż kierowany przez nią Departament przystąpił wspólnie z wykonawcą systemu oprogramowania używanego do personalizacji dowodów osobistych do prac, których celem jest umożliwienie wpisywania do dokumentów tożsamości nazw własnych zawierających obce znaki diakrytyczne (pismo z dnia 1 lutego br., Nr DIR-503/2002).

W swoim piśmie p. Dyrektor zaprezentowała ponadto stanowisko, iż podmioty wykonujące zadania publiczne nie mają obowiązku zapisywania obcych nazw własnych z użyciem obcych znaków diakrytycznych, obowiązek taki nie wynika bowiem z żadnego aktu prawnego. Przedstawiony pogląd nie znajduje w mojej ocenie uzasadnienia, przynajmniej jeśli chodzi o pisownię imion i nazwisk w dowodach osobistych.

Zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 1 powołanej wyżej ustawy, w dowodzie osobistym zamieszcza się imię i nazwisko. Są to cechy, które określają sytuację osobistą człowieka i składają się na jego stan cywilny. Stosownie do postanowień art. 3 ustawy z dnia 29 września 1986 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. Nr 36, poz. 180 z późn. zm.), stan cywilny osoby stwierdza się na podstawie aktów sporządzonych w księgach stanu cywilnego. Art. 4 wspomnianej ustawy stanowi zaś, że akty stanu cywilnego stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych. Oznacza to, że tylko na podstawie aktu stanu cywilnego dopuszczalne jest udowodnienie faktu urodzenia, małżeństwa lub zgonu. Odnosi się to także do podstawowych danych zawartych w tych aktach, w tym imienia i nazwiska (Prawo o aktach stanu cywilnego - komentarz, orzecznictwo, wzory dokumentów i pism, A.Czajkowska E. Pachniewska, Wydawnictwo Prawnicze "Lexis Nexis", str. 20). Odpisy aktów stanu cywilnego, jako dokumenty urzędowe, stanowią bowiem - stosownie do postanowień art. 76 § 1 K.p.a. - dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

Z powyższego wynika, że jeżeli odpis aktu stanu cywilnego poświadcza, że dana osoba nosi nazwisko zawierające litery nie występujące w polskim alfabetcie, obowiązkiem

organu wydającego dowód osobisty jest wpisanie w dokumencie tożsamości nazwiska z zachowaniem jego oryginalnej pisowni.

Mając powyższe na uwadze, zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zainteresowanie się przedstawionym problemem oraz przyspieszenie prac nad przystosowaniem systemu wydawania dowodów osobistych do wytwarzania dokumentów tożsamości dla obywateli noszących nazwiska, których pisownia wymaga użycia obcych znaków diakrytycznych. Uprzejmie proszę także o poinformowanie mnie o przybliżonym terminie zakończenia wspomnianych prac.

Z wyrazami szacunku

/-/ Prof. dr Andrzej Zoll